

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:9

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Ansel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoëni; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dani, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gillmis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Jansen, Biggelerkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr J. Kapteyn, IJmuiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, A'dam; Dr J. L. Kooie, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Postwaredjo; Dr S. O. Los, 's-Hage; Mevr. C. E. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr S. J. Popma, A'foort; Dr A. Ringvalda, Ermelo; P. J. Rissecuw, 's-Hage; C. Rijnsdorp, R'dam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wansward; Dr J. Smelt, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroe, Bussum; J. Strijkwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Volleboren, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJsel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 2421 — Postrekening No. 35000.

Abonnement: f.2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f.7.50 en voor Ned-Indië f.6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f.0.15.

INHOUD: Hoofdart. Getuigen in den Bijbel, II. — Uit de Schrift: Levensinstelling in den nood der tijden, I Kor. 7:29-31. — Kerkelijk leven: De scheuring in Amerika, XIV. Prof. Dr J. H. Bavinck. Enkele eerste beginselen eener behoorlijke rechtspraak. De Kleine Catechismus van Zacharias Ursinus, XX. — Even parkeerren: Strijdt om in te gaan! — Uit het pol. en soc. leven: Christendom en economie. — Stemmen uit onze kerken. — Perschoon. — Kerknieuws. — Verslag Generale Synode der Gerf. Kerken, slot. — Correspondentie. — Bijlage: Heidelb. Catechismus, blz. 265-272.

HOOFDARTIKEL

Getuigen in den Bijbel.

De Oud-Testamentische beteekenis van getuige in het N.T. — De Wolk der getuigen in Hebr. 12:1. — De Joodsche tint van het werkwoord getuigen in Joh. 2:25 en 18:23. — Getuigen als partij-kiezen. — Het Schriftgetuigenis. — Getuige van feiten.

II.

Eigenlijk kunnen we het belangrijkste, wat van het getuigenbegrip der rabbijnen meedeelden, ook wel uit het Nieuwe Testament afleiden.

In de berichten over het proces van Jezus blijkt, dat voor den Joodschen rechter geen ander dan het getuigenbewijs geldt. Men heeft noodig en zoekt dus getuigenis tegen Hem, Mk. 14:55. Getuigenis tegen beteekent hier beschuldiging, aanklacht, als in het Oude Testament. Velen dienden een valsche aanklacht in. De beschuldigingen waren juridisch onhoudbaar; ze waren in geen enkel geval gelijkluidend. Men kan uit het verhaal merken, dat er wetgeleerden onder de leden van het Sanhedrin waren; zij verlangen, dat het proces juridisch correct wordt gevoerd. Overigens waren zij met formeel punctualiteit tevreden. Mattheüs karakteriseert het gezochte getuigenis dadelijk als een valsche aanklacht; hij wil zeggen, dat de heilige Joodsche rechtbank begon met een overtreding van het negende gebod.

Wanneer we in het verhaal van Stefanus' veroordeling van getuigen lezen, moeten we ook weer denken aan die specifieke functie van den getuige in het Joodsche recht. We hooren van valsche aanklagers, Hand. 6:13. En we zien naar den regel van Dl. 17:7 de getuigen-aanklagers optreden bij de terechtstelling van Stefanus, Hd. 7:58.

In verschillende gevallen komt men pas tot een bevredigende exegese van een plaats in het Nieuwe Testament, waar getuige, getuigen en getuigenis gebruikt wordt, indien men met de Oudtestamentische beteekenis, die het spraakgebruik der Palestijnen zoo sterk beïnvloed heeft, voldoende rekening houdt.

Ieder Bijbellezer weet van de wolk der getuigen uit Hbr. 12:1. De groote massa der Bijbellezers, die geen Grieks kent, ziet hier geen moeilijkheid. De populaire uitlegging denkt aan geloofsgetuigen en acht de Oudtestamentische vromen op deze plaats met deze aanduiding vereerd.

Iemand met een beetje durf gaat misschien nog wat verder af van het smalle paadje der preciese en geduldige exegese en behandelt met zijn fantasie bij het begrip bloedgetuigen. Maar van geloofsgetuigen — een woord, dat bij ons heel gewoon geworden is, maar waarvan het de vraag is, of het Nieuwe Testament het kent — is in ieder geval in het verband geen sprake; en de man, die hier, in den brief aan de Hebrëen, met het begrip bloedgetuige gaat opereeren, zal toch eerst rekschap moeten geven van zijn meening, dat nog in den tijd van het Nieuwe Testament het woord getuige, martyrs of martyr, bloedgetuige of martie-

laar is gaan beteekenen. De exegese moet er immers voor waken, dat men niet een woord van den Bijbel verward met een woord uit de dogmatiek of uit een ander vak van wetenschap; wie b.v. in de Schrift over de rechtvaardigen leest en dan bij elke plaats denkt aan het leerstuk van de rechtvaardigmaking van den zondaar, of wie in zijn Bijbel het woord ziel ziet en dan uitsluitend denkt aan wat in de meeste handboeken over psychologie over de ziel geschreven staat, raakt in de war. Zoo moet men ook zich wachten voor de fout, om de Schrift te lezen als ware ze geschreven in de taal van het Middeleeuwsche of van het tegenwoordige Christelijke spraakgebruik. Zoodanig tegenwoordig in ons kerkelijk taalgebruik woorden als diakonie, belijdenis, gezang gebruiken, zoo hebben de apostelen die woorden niet precies gebruikt. Die woorden hebben in ons Christelijk spraakgebruik een bepaalde waarde gekregen, vaak door een historische ontwikkeling, die zij in de aanvangen der Christelijke kerk nog niet hadden. Zoo staat het ook met woorden als geloofsgetuige en bloedgetuige, die wij bezigen. We kunnen vragen, of het woord getuige dezelfde beteekenis heeft in het Nieuwe Testament, als die wij er tegenwoordig in onze kring aan hechten; maar we mogen er niet zonder meer van uitgaan, dat het zoo is; dat het Nieuwe Testament onze taal spreekt.

Na dezen misschien niet overbodigen omhaal keeren we terug tot de wolk van getuigen. Zoo worden de Oudtestamentische geloovigen aangeduid. Zou nu toch niet dat woord getuigen hen karakteriseeren als geloofshelden? Zegt niet Hbr. 11 meer dan eens, dat deze geloovigen in de Schrift een getuigenis hebben ontvangen op het gebied van het geloof? Dat zegt inderdaad Hbr. 11. Maar dat kan men niet in verband brengen met het woord getuigen in onze uitdrukking, zonder de regels der grammatica geweld aan te doen. Er is een zoo groot verschil tusschen iemand, over wien een getuigenis gegeven wordt en iemand, die een getuigenis geeft (een getuige), tusschen den actieven en den passieven vorm, dat men het woord getuige van Hbr. 12:1 niet in verband kan brengen met het getuigenis der Schrift, dat in Hbr. 11 telkens wordt gememoreerd. Het is dan ook te begrijpen, dat men, grammatisch eerlijk, de wolk der getuigen als niets anders heeft verstaan dan als de groep toeschouwers, die gevormd wordt door de geloovigen van het verleden, bij de inspanningen van de Nieuwtestamentische generatie. Maar dan geeft men aan getuige den slappen, bleeken zin van toeschouwer, die niet bevredigt; en bovendien zegt het „rondom ons liggende" van den tekst reeds iets over het publiek, dat bij den wedkamp der Nieuwtestamentische geloovigen tegenwoordig is.

Herinner u echter den Oudtestamentischen getuige-aanklager en veel wordt u plotseling duidelijk. Het woord getuige leest ge in Hbr. nog éénmaal, n.l. in 10:28 vlg.: „Indien iemand de wet van Mozes moedwillig overtreedt, moet hij zonder barmhartigheid op het getuigenis van twee of drie getuigen-aanklagers sterven; hoeveel straf verdient dan wel degene, die den Zoon Gods vertreden heeft en het verbondsblood geprofaneerd, waardoor hij toch rein gemaakt werd, en den Geest der genade gesmaad?" Aan deze plaats moet ge denken bij de tweede maal, dat Hbr. getuige bezigt, in de uitdrukking wolk der getuigen. Onder het Oude Testament wordt het breken met God reeds bedreigd met geweldige straffen, en die straffen worden meedoogenloos uitgevoerd, zoodra het vereischte aantal getuigen als aanklagers is opgetreden en het schuldbevis heeft geleverd. Hoe veel te meer hebben dan de geloovigen van het nieuwe verbond zich te wachten voor den afval van God, waartegen de geheele brief geschreven is, en die blijkaar ging dreigen onder de lezers.

Laat hen toch niet meenen, dat zij er in eenig opzicht gemakkelijker voorstaan dan de Oudtestamentische gemeente. De geloovigen van het oude verbond, die getoond hebben, hoe de geloofsstrijd moet worden volgehouden, zouden getuigen zijn tegen de gemeente, indien deze niet grooten ijver en volharding aan den dag legde bij het loopen in de renbaan; te meer, waar dit bij de nieuwe bedeeeling te beter kan door Jezus. Zij zouden getuigen-aanklagers worden. Ze zijn het nog niet; maar ze zijn nu reeds meer dan toeschouwers; ze zien toe op het leven van de Nieuwtestamentische gemeente met den zin voor de gerechtigheid, die den getuige naar de Oudtestamentische opvatting moet sieren. Zoo moesten naar de wet van Mozes twee of drie mannen nauwlettend acht hebben geslagen op doodzonden, die het oude verbond braken. Indien er geen getuigen waren liep de schulddige vrij; waren zij er, dan was het doodvonnis onherroepelijk. In de nieuwe bedeeeling zijn de getuigen aanwezig. Zij is ook hierin meerder dan de oude, dat het aantal getuigen, die bij in den wind slaan van het vermaan van den auteur tot aanklagers worden, ontelbaar is. De positie van de wolk der getuigen is dus te vergelijken met die van de mannen van Ninevé, die zich op Jona's prediking bekeerd hebben en de koningin van het Zuiden, die van de einden der aarde kwam om Salomo's wijsheid te hooren, en die in het oordeel opstaande met het geslacht van Jezus' omwandeling op aarde, dit geslacht zullen veroordeelen, Mt. 12:41 vlg.

Een typisch Joodsche tint heeft getuigen, het werkwoord, in Joh. 2:25. Terwijl Jezus te Jeruzalem op het Paaschfeest was, geloofden velen in Zijn naam, doordat zij de teekenen zagen, die Hij deed. Maar Jezus vertrouwt zich dan niet aan de schare toe. Het enthousiasme verblindde Hem niet. Want Hij kende hen allen en het was voor Hem niet noodig, dat iemand van den mensch getuigde. Het was m.a.w. niet noodig, dat Jezus eens als forum zitting ging houden en getuigen liet optreden, die Hem vertelden hoe onbetrouwbaar de mensch is en hoe weinig de toeloop op Zijn wonderen eigenlijk waard was; die dus den mensch aanklaagden.

En, om nog een voorbeeld uit het evangelie naar Johannes te geven, in Joh. 18:23 zegt Jezus tot den dienaar in de rechtzaal, die Hem een slag in het gelaat geeft en Hem gebrek aan eerbied voor den hoogepriester verwijt: „Indien ik op een verkeerde wijze sprak, getuig over dat verkeerde." Getuigen is niet enkel spreken door den man over wat hij hoorde; dat was ook niet noodig; Jezus sprak niet tot hem alleen, maar in het publiek. De Heere vraagt nu van den man, dat hij niet eigenmachtig zal handelen, doch als aanklager zich zal wenden tot den rechter. „Getuig" be- duidt: tred als getuige op; dien een aanklacht in.

Ook daar, waar getuigen in het Nieuwe Testament niet die typische, beslist Joodsche en heelemaal niet Grieksche beteekenis aanklagen heeft, wordt het toch in zijn forensische waarde gevoeld. Een getuigenis geeft men in het pro en contra van een rechtsgeding. En in het Joodsche proces is het getuigenis beslissend. Het is partij-kiezen. Barnabas en Paulus prediken vol vrijmoedig vertrouwen op den Heere, die ten aanzien van hun woord getuigenis gaf, partij koos dus, tegenover den tegenstand der Joden, doordat Hij teekenen en wonderen door hun handen geschieden liet. God, die de harten kent, koos de zijde van de Christenen uit de heidenen (heeft hun getuigenis gegeven), door hun den Heiligen Geest te geven. Hd. 14:3, 15:8.

Het Nieuwe Testament handelt meermalen over het Schriftgetuigenis. De profeten getuigen allen